Valiokunnan mietintö TaVM 7/2026 vp─ HE 42/2026 vp

Talousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi huoltovarmuuden turvaamisesta ja Huoltovarmuuskeskuksesta annetun lain 14 ja 16 §:n sekä arvonlisäverolain 7 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi huoltovarmuuden turvaamisesta ja Huoltovarmuuskeskuksesta annetun lain 14 ja 16 §:n sekä arvonlisäverolain 7 §:n muuttamisesta (HE 42/2026 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- johtava asiantuntija Mirjami Tanner, työ- ja elinkeinoministeriö
- talouspäällikkö Maija Nyman, Huoltovarmuuskeskus

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- valtiovarainministeriö

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lakia huoltovarmuuden turvaamisesta ja Huoltovarmuuskeskuksesta sekä arvonlisäverolakia.

Huoltovarmuuden turvaamisesta ja Huoltovarmuuskeskuksesta annetun lain 14 §:ään täsmennettäisiin huoltovarmuusrahaston materiaaliseen huoltovarmuustoimintaan liittyviä liiketoimia. Lisäksi lakiin tehtäisiin muutama tekninen korjaus.

Arvonlisäverolain 7 §:ään lisättäisiin huoltovarmuusrahasto, jotta huoltovarmuusrahasto olisi erikseen verovelvollinen liiketoiminnan muodossa tapahtuvasta materiaaliseen varautumiseen liittyvästä toiminnasta. Samalla säännöksestä poistettaisiin Huoltovarmuuskeskus, joka valtion virastoksi muuttamisen jälkeen katsotaan arvonlisäverotuksessa osaksi valtiota.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.5.2026.

Valmis
5.0

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Tausta ja tavoitteet

Laki huoltovarmuuden turvaamisesta ja Huoltovarmuuskeskuksesta (107/2026) tuli voimaan 1.4.2026. Uudistuksella pyritään vastaamaan muuttuneen turvallisuusympäristön vaatimuksiin ja selkeyttämään Huoltovarmuuskeskuksen viranomaisasemaa. Lailla perustettiin virastomuotoinen Huoltovarmuuskeskus.

Lailla uudistettiin myös Huoltovarmuuskeskuksen ja huoltovarmuustoimenpiteiden rahoitusmalli. Huoltovarmuuskeskuksen henkilöstö- ja toimintakulut sekä viranomaisten, elinkeinoelämän sekä järjestöjen sektori- ja poolitoiminnan kulut rahoitetaan valtion talousarviosta. Valtion talousarvion ulkopuolinen huoltovarmuusrahasto säilytetään ja siihen tuloutetaan edelleen huoltovarmuusmaksu. Rahastosta maksetaan laissa erikseen määritellyt huoltovarmuustoimenpiteet.

Huoltovarmuuskeskuksella ja huoltovarmuusrahastolla on erilliset kirjanpidot 1.4.2026 lähtien, koska rahasto on perustuslain 87 §:n (731/1999) mukainen valtion talousarviotalouden ulkopuolinen rahasto ja Huoltovarmuuskeskus talousarviotalouteen kuuluva huoltovarmuuslaissa määritelty virasto.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi huoltovarmuuden turvaamisesta ja Huoltovarmuuskeskuksesta annettua lakia siten, että lain 14 §:ssä täsmennettäisiin huoltovarmuusrahaston roolia materiaalisen varautumisen liiketoimien osalta. Samalla lakiin tehtäisiin joitakin teknisluonteisia korjauksia.

Arvonlisäverolakia muutettaisiin siten, että 7 §:ään lisättäisiin huoltovarmuusrahasto, jotta rahasto olisi erikseen verovelvollinen liiketoiminnan muodossa tapahtuvasta materiaaliseen varautumiseen liittyvästä toiminnasta. Samalla säännöksestä poistettaisiin Huoltovarmuuskeskus, joka valtion virastoksi muuttamisen jälkeen katsotaan arvonlisäverotuksessa osaksi valtiota. Valtio on hallinnollisista syistä verovelvollinen yhtenä yksikkönä.

Jos arvonlisäverolain 7 §:n 1 momenttiin ei lisättäisi säännöstä siitä, että huoltovarmuusrahasto on erikseen verovelvollinen harjoittamastaan arvonlisäverolain 1 §:ssä tarkoitetusta liiketoiminnan muodossa tapahtuvasta toiminnastaan, voisi syntyä tarve lisäpääomittaa rahastoa valtion talousarviosta rahaston toiminta- ja maksukyvyn ylläpitämiseksi. Muutoksen myötä huoltovarmuusrahastolla olisi oikeus vähentää niiden hankintojen arvonlisävero, jotka kohdistuvat liiketoiminnan muodossa tapahtuvaan materiaaliseen huoltovarmuustoimintaan.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.5.2026. Huoltovarmuuslain muutoksia sekä arvonlisäverolain 7 §:n 1 momenttia huoltovarmuusrahaston liiketoiminnan muodossa tapahtuvaan toimintaan ehdotetaan kuitenkin sovellettavaksi jo 1.4.2026 alkaen. Säännöksellä varmistettaisiin, ettei Huoltovarmuuskeskuksen ja huoltovarmuusrahaston kirjanpitojen eriytyessä syntyisi kuukauden mittaista siirtymävaihetta huoltovarmuuslain tultua voimaan 1.4.2026. Tarkoituksena on turvata yhtenäinen ja johdonmukainen kirjanpitokäytäntö, rahaston

toiminnan selkeä toimintamalli, johdonmukainen taloudenpito sekä huoltovarmuustoiminnan jatkuvuus ja sujuvuus. Talousvaliokunnan saaman selvityksen perusteella takautuva soveltaminen voi toisaalta voimassaolon alkuvaiheessa lisätä Verohallinnon ja muiden toimijoiden hallinnollista taakkaa. Valiokunta pitää kuitenkin ehdotusta perusteltuna selkeän ja yhtenäisen toimeenpanon varmistamiseksi.

Hallituksen esityksessä ehdotettuja muutoksia voidaan luonnehtia teknisluonteisiksi huoltovarmuuslainsäädännön kokonaisuudistuksesta johtuviksi seurannaismuutoksiksi. Saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää hallituksen esitykseen sisältyviä lakiehdotuksia perusteltuina ja tarkoituksenmukaisina ja puoltaa niiden hyväksymistä muuttamattomana.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Talousvaliokunnan päätösehdotus:

> *Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 42/2026 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen.*

Helsingissä 9.4.2026

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Vilhelm Junnila ps
varapuheenjohtaja Pauli Aalto-Setälä kok
jäsen Noora Fagerström kok
jäsen Lotta Hamari sd
jäsen Timo Harakka sd
jäsen Antti Kangas ps
jäsen Hilkka Kemppi kesk
jäsen Miapetra Kumpula-Natri sd
jäsen Timo Mehtälä kesk
jäsen Mikko Ollikainen r
jäsen Merja Rasinkangas ps
jäsen Oras Tynkkynen vihr
jäsen Heikki Vestman kok
jäsen Johannes Yrttiaho vas

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Lauri Tenhunen